

FEJÉRMEGYEI NAPLO

Novam ephemeriden, cui titulus »Fejérmegyei Napló« a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter Az általunk katolikusok törekvéseinek előmozdítására »Fejérmegyei Napló« cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyesljük., XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófnak, 1895. márczius 6-án.

Előfizetési árak:

Egészévre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor.

Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:

BILKEI FERENCZ.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Szent-István-tér 1.

Egyes számok kaphatók: Rotter I., Weisz H. és Krausz V. tözsdéjében.

Dr. Laurán kanonok ur címére.

(*) Dr. Laurán Ágoston nagyváradai kanonok ur a »Magyar Állam« hasábjain a tudományosságához illő apparatussal reflektált lapunk f. hó 7-ikén »Egy másik kanonok« c. alatt megjelent közleményére.

Eloolván a t. kanonok ur irását, az a meggyőződés érelődött meg bennünk, hogy e téren minden szavunk kárba vesz, mi a mélyen tisztelt kanonok urral egymást megérteni aligha fogjuk.

A jelen alkalommal nem is az a célunk, hogy a kanonok urat elveink tisztaságáról, álláspontunk helyességéről meggyőzni akarjuk, hiszen ez, mint a kanonok ur válasza után látjuk — alig kecs eget a siker reményével; de kötelességünknek tartjuk a választást igazunk védelmére.

Kijelentjük egyuttal, hogy jelen soraink utolsó ez ügyben, mert nem tartjuk feladatunknak a jóakaratuak elidegenítését, nem tartjuk megengedettnek az indiskréciók felhalmozását, mely nélkül pedig a további vitakozás egyenesen meddő lenne.

Szívesen vesszük, ha a kanonok ur bizonyítékaink előtt meghajtja zászlaját s véleményét a néppárt felől megváltoztatja; ha nem, sajnáljuk, de discret argumentumainkból kifogytunk s pártunk belügyeit tovább a piacra vinni nem akarjuk.

Válaszunk elején konstatáljuk, hogy családunk a m. t. kanonok urban. Minden tekintetben kifogástalan és szeretetteljes ellenfélnek tartottuk Ő Nagyságát, s ime közleménye legelején elárulja roszhiszeműségét, mely nem engedi, hogy tárgyilag legyen az ellenféllel szemben; sőt érkénykedik, haragszik, kisebbit, mi természetesen mind az igazság hiányáról tanuskodik.

Először is, mi a kanonok urat nem akartuk legkévsébbé sem összehasonlítani Komlósyval, sőt ellentétbe helyeztük vele s örvendünk, hogy a kanonok ur az összehasonlítás ellen »quasi« tiltakozik. E felett érzékenykedni tehát teljesen felesleges.

E után következik a kanonok ur cikkének méregfoga, melyben az »orthodoxiáról« esik szó.

Megvalljuk, neheztelünk a kanonok urra e szó tendenciozus és teljesen roszhiszemű magyarázatáért, melylyel a hermeneutika egyik alapszabályát »eruerer sensum, quem auctor intendebat« arcúl ütötte, s nem magyarázott, hanem, a contextust negligálva, »belemagyarázott« közleményünkbe olyat, mi abban nincsen benn; mindezt csak azért, hogy igazhítségét érzetében kicsinylőleg muta. Jasson reánk, szegény néppárti heretikuskokra.

Ha csak a kanonok urat megsérteni nem akarjuk, fel kell tennünk, hogy megértette az általunk használt orthodoxia szót, s ha megértette, annak azt a roszhiszeműleg kieszelt értelmet nem adhatta.

A mely közlemény írója az egyház pápai, azok tanítása, azok nyilatkozata előtt »kalapot emel«, az az Egyház hitét »elavultnak« nem mondhatja. Igaz, hogy ma, látva a kanonok ur támadási módszerét, az »orthodoxia« szót oly módon nem használánk, hanem helyette csinálnánk egy új szót, az »orthodoxismust«, vagy a régi, de mindig jó »ősdíság«, »maradisághoz« folyamodnánk. E szavak mint tudjuk, azokra illenek, kik nem tanulnak sehol, még a politikai taktika terén sem, hanem folyton hitelveket, dogmákat emlegetve akarunk harcolni a mindezeket megvető modern, hitetlen államhatalom ellen, a nélkül, hogy valami érdemlegeset produkálnának. Ezt a módszert rosszalunk mi t. kanonok ur, a »merev álláspontfoglalást, a mely hitelvéleg kifogástalan nyvan, de a mely senkit nem üdvözöl, csak arról jó, hogy az ember a kályha mellé illyön, s hitelveihez ragaszkodva békét hagyjon a magától javulni nem akaró világnak.«

Különbö is kár azzal az »orthodox« szóval annyira szimpathizálni, hisz a profán usus loquendi már évszázadok óta nevezi a görög keleti vallást »orthodox«-nak. Azért ne azt nézzük első sorban, hogy »quomodo« »sed quid.« Ezzel pedig t. kanonok ur cikkünk elolvasása után tisztában lehetett.

E sorok írója pár évvel ezelőtt írta a következőket: »Azon erők, azon eszközök, melyek korunkat dominálják, épen nem olyanok, melyekkel szemben régi fegyvereinkkel a siker reményében vehetnek fel a harcot; változtatnunk kell nem elveinket, hisz azok örök érvényűek, de a módszereket, az eszközöket, melyekkel azokat diadalra vinni óhajtjuk, s erre nyujt Szentséges Atyánk fényes, ragyogó példát. A XIX. század embere Ő, a szó legmodernebb, de egyuttal legnemesebb értelmében, lelkében az apostolok korának elveivel; azt hirdeti, a mit szt. Pál, de korához beszél, . . . apostoli buzgalmában nem várja meg, míg őt keresik fel az emberek, ő megy hozzájuk. Most a török szultánnal és a japáni császárral, majd az oroszczárral s a protestans Bismarckkal tárgyal, hogy egyháza jogait védje s azok jóindulatát egyháza részére biztosítsa . . .«

Bátran hivatkozunk e sorokra, melyek a bold. e. hitvalló Steiner püspök életében irattak s ki ezekben kifogásolni valót nem látott, pedig az ő lelke e tekintetben, szinte páratlanul, érzékeny volt, mert ha valamely vélemény az egyház elveitől csak hajszályira is eltért, rögtön észrevette azt és tiltakozott ellene. Azért, bár a m. t. kanonok ur személyével szemben kissé keményeknek látszanak is a szavak, kijelentjük: hogy sem a magunk, sem a néppárt hithűségét, melyet hiszünk, hogy az isteni kegyelem, mint eddig éltetett, ugy a jövőben is támogatni fog, senkitől gúnyorosan kritizáltnak, lenézni nem hagyjuk, s Péter szikájához való ragaszkodásunkban magunkat felülmúlni senkitől nem engedjük.

Ennyit az »orthodoxia« jóakaratu (?) magyarázatához.

Ami már most a m. t. Kanonok ur irásának többi részét illeti, megvalljuk, nem elégitett ki bennünket. Sokat czítal, de keveset cáfol, — pedig mi ezt megfordítva szerettük volna látni.

Mindenekelőtt kijelentjük, hogy rögtön le tesszük a fegyvert, ha a t. kanonok ur, vagy bárki más a »Syllabus« két nyelven citált kárhözottott tételeit és a néppárt elveit egy kalap alá tudja szorítani, vagy Szentséges Atyánknak a kanonok ur által idézett levelével a néppártot kárhözottatni tudja.

Röviden azon nézetünknek adunk kifejezést, hogy kár volt őket összeszedni, mert hisz azokat mindenki ismeri, s talán azok a theologusok is ismerték, kik 1895. jan. 30-án Budapesten az Esterházy palotában a néppárt programját, melyet a székesfejérvári kath. nagygyűlés nagyjában körvonalazott, végleg megállapították, kik közül a nagy tudományu Csernoch kanonok ur — tisztelettel legyen mondva talán nem is volt a legnagyobb.

S ha Magyarország e nagy theologusai, kiket itt nem akarunk megnevezni, tévedtek volna, vagy tévednének ma, midőn a nevük alatt megjelenő újságokban vagy egyébként a néppárt elveit hirdetik, kérdezzük: hol volt egy Steiner püspök hithűsége, hol egy Schlauch bibornok mély tudománya, egy Majláth püspök buzgósága, mely e »korunk szellemét megmértelyező«, indifferentizmust hirdető, pápák által elítelt politikai és vallási aberratio ellen szavát felemelje? Vagy ha mindezek elmulasztották kötelességüket e tévelyel szemben fellepni, miért nem tette meg ezt őt év alatt a t. kanonok ur, hisz Rómában mindenkit, kinek igaza van, meghallgatnak? Miért nem akadályozta meg e veszélyes párt vezérének páratlan fogadtatását őt évvel a néppárt programjának publikálása után, Rómában, hol gr. Zichy Nándort Ő Szentsége bizonyára nem azért ölelte keblére, nem azért kérte újra Isten áldását törekvéseire, mert duna-adonyi földbirtokos, vagy az aranygyapjas-rend lovagja, hanem azért, mert a kath. egyház érdekeinek oly lelki védelmezője Magyarországon, kinek nevét ma egy O'Connel vagy Windhorstéval emlegetik. Pedig az ő működése hat év óta egy a néppártéval. Már most, hogy miként lehet valaki egyszerre az egyház jogainak hőselkü védője meg az »indifferentizmus« terjesztője, annak magyarázatát a t. kanonok urra bizzuk.

Tovább megyünk a kanonok ur irásán. A néppárt szóban forgó, kifogásolt programpontja, legyen nyugodt a kanonok ur, nem fogja a néppártot soha a felállított kényes dilemmába keverni, már csak azért sem, mert e pont minden dilemma lehetőségét eleve kizárja, mikor »a kölcsönös és egymással kiegyeztetelhető érdekek« megvédéséről beszél.

A székesfejérvári kath. nagygyűlés határozatait is felesleges volt újra közzétenni. Mi, a

•Fejérmegyei Napló• nyomattuk ki először, tehát ismerjük őket. Hogy e pontok betűről betűre a néppárt programjával nem klappolnak, annak az egyszerű oka az, hogy itt katolikusok gyűléséről van szó, mely katolikus ügyekről tárgyal, a néppárt pedig egy politikai párt, mely az egyház jogainak megvédésén, a katolikusok sérelmeinek orvoslásán kívül sok egyébvel is foglalkozik; küzd az istentelen, felekezetlen állam, a szabadkőműves-zsidó áramlat ellen s e küzdelemben, akár saját kebelében, akár azon kívül szívesen látja, ha egy Kaas Ivor, vagy Bartha Miklós-hoz hasonló pozitív hitű protestánsok törekvéseit jó szemmel nézik s a közös ellenség ellen támogatják.

A néppárt nem missziós társaság, s a jóakaratu emberek teljes megtérésének eszközlését az erre legilletékesebb erőre, az Isten kegyelmére bizza.

Et nunc venimus ad fortissimum! Megállt-e a pápa a néppártot, vagy ami ezzel körülbelül egyre megy ki, most a néppárt öt évi küzdelme után, midőn látja és bizonyára ismeri a néppárt teljes programját, rokonszenvez-e e párt törekvéseivel, imádkozik-e munkája sikereért? Megjegyezzük, hogy mikor az áldásra vonatkozó nyilatkozatunkat tettük, nem jelentettük ki magunkat „illetékeseknek”, mint azt a t. kanonok ur gúnyolódva enlíti, hanem a fennforgó tényekből logikai következtetéseket vontunk le, s ezekből ma ísm engedünk egy jótányit sem. Hogy a székesfejérvári nagygyűlés a *néppártot* kiáltotta ki, hogy Ő Szentségét *erről* értesítették, arra nézve t. kanonok ur válaszában megjelenése után kaptunk egy *szörnyen hüles* kijelentést. Hogy a program részletesen csak két hónappal később lett megállapítva, az a dolog lényegén mit sem változtat. S ha a néppárt e program megállapításával, vagy későbbi működésében a székesfejérvári nagygyűlés intencióitól a lényegben eltért volna, higye el t. kanonok ur, hogy mást ne említsünk, bold. e. Steiner püspök, kit kanonok ur is jólismert, bizonyára szakított volna e párttal, papjait annak támogatásától eltiltotta volna, s a főpásztori felügyelete alatt álló •Fejérmegyei Naplót•t okvetlenül a helyes irányba terelte volna.

Ő ezt nem tette; gr. Zichy Nándor mult

A FEJÉRMEGYEI NAPLO TÁRCZAJA.

Két verskötet.

F. Lányi Irma költeményei.

Vergődés. Irta Auer István.

Valamikor én is foglalkoztam poézissal. Az igényeim igen-igen szerények voltak és mégis boldognak éreztem magamat. Más világ az, nem olyan, mint a mi kopott prózai világunk, a hol aanyai a gyűlölet és annyi a sár. Ott tud az ember boldogabb lenni, minit a többi közönséges halandó, a kik fölé az ember fölemelkedik, és megérezhet mindent a fájó szív húrjain.

Két kötet fekszik előttem. Az egyiknek szerzőjét jól ismerjük is Fejérvárott. Szimpatikus művészte meghódította magának a színház közönségét, a mely megtanulta őt becsülni az igazi művészetéért. És ha valaki olvassa azt a csomó költeményt, a melyet boldog napjaiban, vagy talán legszomorubb percéinek vigasztalására összeírta, még szeretetreméltóbbnak fogja találni. Nem lép elénk nagy igényekkel, nem kéri követelvé a babért, de az őszinteség, a mely minden sorát felemeli, az egyszerű és a szív legmélyén gyökerező érzelmek kifejezései meghódítják szívünket. Kinek lelkében ne keltene visszhangot, ha valaki az édesanyjáról beszél, a mikor valaki egy sirhalomról szedi össze az emlékezés virágait? Kit ne gerjesztené tiszteletre az imádság mélyes hangja? Van egy-két költeménye,

évi fogadtatásánál Császká érsekkel, Majláth püspökkel s a magyar katolikus klerus színe javával személyesen jelen volt s szavát fel nem emelte az „indifferentizmus” vezérének illetően kedvező fogadtatása ellen. Egyebekben alkalmazzuk itt is a fennebb mondottakat.

Büszkék vagyunk, hogy, mint a kanonok ur is meggyőződhetett róla, az ország több, igen tekintélyes papja lapjában e veszedelmes párt zászlóját lobogtatja. Hiszük, hogy ha mi nem is, de egy Esztergom vagy Nyitra nagynevű emberei nyomnak valamin a kanonok ur előtt a latban.

Örömmel tölt el bennünket, hogy a párt egyik főembere ma is az érdemdús férfiú, ki már akkor küzdött, szenvedett és fizetett, azért, mert az egyház elveinek védelmére kelt, mikor mi még ezt nem tettük, mikor még az öreg •Magyar Állam• is érdemesnek tartotta e férfiut hasábjain védelmezni.

A kanonok ur ellen multkor kimondott szeretetlenség vádját pedig továbbra is fenntartjuk. Mert vagy rossz az a néppárt, vagy nem. Ha rossz, kanonok urnak ellene a lépéseket nem az újságban, de illetékesebb helyen már rég meg kellett volna tennie; nem lett volna szabad mostanig várnia; vagy nem rossz s ez esetben tekintélyét ily módon felhasználnia nem lett volna szabad azon célra, hogy e párttól a jobb érzelműeket, ha lehet eltántorítsa. Mindkét esetben vétett a kanonok ur a szeretet ellen. Első esetben az által, hogy Magyarország jóra való katolikusait ily sokáig tévedésben hagyta; az utóbbi esetben az által, hogy a pártot érdemtelennül támadja.

Hogy a néppárti sajtó kiméltelenségéről is essék pár szó, megsugjuk a kanonok urnak, hogy ez a sajtó csak gyenge epigonja e téren a 90-es évek •Magyar Állam•-ának. Egyébként országvilág tudja, hogy a néppárti sajtó a kanonok ur esetleges elvtársait sohasem támadta, azt meg csak nem tartja a kanonok ur sem igazságtalanságnak, ha •Kömlőségek•-nak nem tömjéne?

A kanonok ur irásából azt látjuk, hogy az általunk felhozott csodákat megértette, csak alkalmazásuknak állott ellen büszkesége. Igen is, mi is azt akartuk mondani, hogy az Ur Jézus azért művelte azon csodákat, hogy szeretete által a pogányok szeretetét magának megnyerje. Lám,

melyekben a női szív világát, a szerelmet eseteli, a tiszta, a tiszteletreméltó szerelmet. A hangja mindenütt az igazi finom nő-lelek visszhangja, sehol nem erőltetett, sehol nem vegyül bele a századvégi hangulatok forgatásába. Olvassa el, a ki még tud lelkesedni a költeményekért s be fogja látni, hogy az a művésznő, a kit tegnap egy hatalmas színházi közönség tapsolva, élje-neve ünnepezt jutalomjátékán, hogy az itt e szerény kötet elolvasása után is megérdemli, hogy kellemesen emlékezzünk rája.

A csinos kiállítású könyv diszkötésben 3 korona, kapható a szerzőnél, esetleg lapunk szerkesztőségében is megszerezhető.

A másik kötet szerzőjét itt Fejérvárott csak kevesen ismerjük. De a ki az *Alkotmány* hasábjait olvasni szokta, *Auer Istvánra* mindig ráemlékszik. Az ő erős, sziklaszilárd meggyőződése, mindig alapos, mindig mélyrevágó, megalkuvást soha nem ismerő, az igazságot mindig, akár valkmerőn is tárgyaló hangja, a mely soha és sehol nem unalmas, mondom az ő irásai mindig figyelmet gerjesztenek maguk iránt s a ki egyszer elolvasta az ő „krónikáit”, ha mindent elmulaszt is, de azt végig élvezi az újságból s utána erősebbnek, kurucabbnak érzi magát. A milyen a prózában, olyan a lantpengetésnél. Figyelmet gerjeszt maga iránt mindig. Költeménykötetét tulajdonképp talán a bánat apológiájának is nevezhetnők. Oly szomorú, oly mélabus min-

a néppárt is ezt akarja, mikor a keresztény felekezeteknek az egyházzal nem ellenkező jogait a hitetlen állammal szemben védelmébe venni igéri. Úgy tesz mint az Egyház, mely még a legszentebb áldozat bemutatását is megengedi az katolikusok megtéréseért, sőt anyagi jólétükért is, ha ez megtérésüket eszközölheti. Követi az Egyház főpásztorait, kik jótékonyaságuk gyakorlása közben nem nézik a vallást, de nem egyszer az izraelita krajcár-egyletek céljaira is adakoznak. Követi, ha nagyobb példát óhajt a kanonok ur, a katolikusok azon százezreinek dicső példáját, kik a XVII. század nagy, hazánkat felszabadító háborúiban hős lélekkel küzdöttek a török-tatár ellen és egy percig sem hátráltatta őket a gondolat, hogy ez a küzdelem esetleg a magyarországi protestáns felekezeteknek is javukra fog válni.

Ki tudja, nem nyer, vagy nem nyert-e már a néppárt e szeretete által hiveket az egyháznak. •Spiritus ubi vult, spirat•.

Részünkről végeztünk.

Ellenkező nézetei dacára is tiszteljük kanonok ur személyét, mert úgy látjuk, *legalább mi*, hogy egyes vagyunk az egyház szeretetében. Hogy e szeretet melyikünkben munkásabb, gyümölcsözőbb, a jó Isten látja legjobban s talán a jövő meg fogja nekünk is mutatni. Hogy a liberalis-zabadkőműves irány hatalma, ereje, sajtója, pénze nem a kanonok urékat, hanem minket támad első sorban, az azt hiszük, nem a kanonok urra és követőire nézve vigasztaló.

Azért jó nem feledni sz. Ágoston mondását, mikor azt hiszük, hogy az egyházat szeretjük, hogy: »si male amaveris, tunc odisti«.

UJDONSÁGOK.

— Az új püspököt praeconizálása. A karácsonyi konzisztoriumot, a melyre az új püspökök — köztük dr. *Városvy* Gyula székesfejérvári püspök — praeconizálása volt kitzve, e hó 16-án tartotta meg a pápa a bibornokok és a pápai udvar jelenlétében. A praeconizálás után a pápa beszédet mondott, melyben megjgyezte, hogy örvendetes dolgok helyett szomorú

denütt. Vagy talán együtt jár ez a katolikus újságíró egyéniségével. Látja az elnyomatást, a rossznak, a gonosznak felburjánzását, diadalát a jó fölött, látja, hogy a legnemesebb eszméket, a melyek országokat alkottak és tartottak fenn és tettek virágzóvá, hogy azt most egy csoport nem közénk való sárba rángatja és tapsol diadalának. Talán ha egy katolikus író ezt mind kénytelen látni, hogy a jó mily erőten a gonosz fölött, mondom talán akkor meg tudják érteni azt a mélyeséget, szinte kiapadhatlannak látszó bánatot, a mely *Auer* költeményeit egész valójukban fekete fátyollal borítja be. Szépek az édesanyjáról írt versek, még szebbek érzékeny lelkének válalásos gerjedelmei. Azonban egy megjgyezést tesztek. Régóta ismerem költeményeit, a melyek a lapokban elszórtan megjelentek. Mindig elolvastam őket, mert jobbnak találtam a többi tucat-költeményeknél. Akkor jobban tudtam őket élvezni, a szívem jobban meg tudta érteni az ő bánatát, mint mikor most, egyiket a másik után olvasva azt a derü nélküli gyászt végig-ömleni látom. Így, azt hiszem, fásztóbb s talán ezért nem fog majd akkora hatást elérni ebben a csunya prózai világban, a melyet pedig nagyon megérdemelne. A rendkívül elegáns kiállítású könyvecske a Szent-István-társulat nyomdáját dicséri. Csinos képei szintén kedvesek. Ára: 2 K. 40 fillér. Megrendelhető a szerzőnél, az Alkotmány szerkesztőségében.

dolgokról kell beszélnie, és fájalmának ad kifejezést a házassági elválásról szóló törvényjavaslat felett, mely az olasz parlament előtt van. A pápa hosszabban kifejtette, hogy a válás a kath. tanítással ellentmondásban van és felhívta a bibor-nokokat, imádkozzanak Istenhez, hogy ily nehéz időben oltalmazza Olaszországot.

— **Iparhatósági megbizottak választása.** A városi kapitányi és a fejérmegyei központi főszolgabírói hivatalhoz, mint I. fokú iparhatóságokhoz küldendő 20 iparhatósági megbizottak választása f. hó 22-én d. e. 10 órakor fog megejteni a városház nagytermében. Választható minden iparos avagy kereskedő, a ki III. osztályu kereseti adó alapján legalább 20 kor. évi állami adót fizet. — Az iparhatósági megbizottak jogai, de kötelezései is nagyon fontosak s épen ezért érthetetlen iparosaink közömbössége már évek óta e választásnál. Itt volna az ideje, hogy lehetőleg minden iparos érvényesítse választói jogát, nehogy olyanok töltsék be e bizalmi állást, a kiket a közbizalom arra alkalmasnak nem tart.

— **Az új szinigazgató.** Mint lapunk legtöbb számában jeleztük, a székesfejérvári szinikerület igazgatói állására a határidő lejártáig négyen pályáztak és pedig Kúnhegyi Miklós Besztercebányáról, Berki Ferenc Békéscsúrról, Deák Péter Zomborból és Micsei Kálmán Nagybányáról. A városi szinügyi bizottság f. hó 17-én Havranek József polgármester elnökle mellett ülést tartott s egy szavazat kivételével a bizottság Kunhegyi javára döntött. A szinikerület f. hó 18-án tartotta e tárgyban ülést s a beérkezett pályázatok részletes megvitatása után a szinügyi bizottság véleményes előterjesztése fogadtatott el *egyhangúlag*. Ez ülésen gróf Festetics Andor orsz. felügyelő is jelen volt s a székesfejérvári szinikerületet két évre alakították meg. Az új direktor munkarendje a következőképen állapított meg: 1902 virágvasárnaptól (márc. 23.) április 30-ig állomáshelye Veszprém, május 1-től június 15-ig Keszthely, június 15-től szeptember 1-ig terjedő időben 6 hét Siófok, a másik egy hónap tetszésére bizatik; szeptember 1-től október 1-ig Zalaegerszeg; október 1-től november 15-ig Szombathely, november 15-től 1903. virágvasárnapig Székesfejérvár. A ki a színházat 1903. virágvasárnaptól kapja majd meg, az köteles lesz 1 hónapot nyáron Balaton-Füreden tölteni s erre az ülésen jelen volt Lingl Valerián balatonfüredi fürdő-igazgató felajánlotta az eddigi szubvenciót. 1902. nyarán azonban még Somogyi Károly pécsi társulata játszik Balaton-Füreden. — Az új igazgató — mint halljuk — a jelenlegi társulattól F. Lányi Irmát és Ferenczy Józsefet fogja szerződtetni. Dérít bizonyára sajnálni fogja közönségünk.

— **Kitüntezett katona.** Bizonyára emlékeznek még olvasóink arra a tragikus esetre, mely október havában a helybeli Kossuth-utcai laktanyában lejátszódott. Tieger József közlegény ittas állapotban szolgálati fegyverével lövöldözni kezdett s midőn már senki sem mert megfékezésére menni, *Giffing* Vilmos főhadnagy nyitott be a szobába s a következő percben vállán érte a golyó, összeesett. Néhány perc múlva Tiegert is leterítette egyik bajtársa, ez utóbbi lövés halálos volt. *Giffing* főhadnagy most már egészséges, a gondos ápolás visszaadta az életnek a bátor katonát. Hősies magatartása nem került el a legelső katona figyelmét, Ő Felsége ugyanis a *signum laudis*-sal

tüntette ki s a gyógyköltségek fedezésére magánpénztárából 2000 kor. kiutalását rendelte el.

A kilépő köz. biz. tagok. Az 1876. évi VI. tc. 3, 4 és 5. §-ai értelmében a közigazgatási bizottság tagjainak fele minden évben kilép; ezek, valamint az időközben tagsági képességeket elvesztők helyei új választás után töltendők be, mely választás a törvényhatósági bizottság f. hó 30 án tartandó rendes havi közgyűlésén fog megejteni. Ez év végén a köz. bizottság tagjai közül a következők lépnek ki: id. Almásy Ferenc, dr. Eisenbarth Károly, dr. Fanta Adolf, dr. Löwy Károly, Tóth Arthur és Tóth Aladár. Havranek polgármester már most publikálta a kilépők névsorát, hogy az új választásra már kellő időben megállapodásra juthassanak a bizottság tagjai. Azt hisszük, a régi gárda nem marad meg teljesen.

Dr. Kecán Livtus, a Szent-György kórház ügyes orvos, úgy halljuk, hogy az ipar-tüfűletti betegpénztár orvosi állására pályázik s már oly tekintélyes párt tömörült a tehetséges fiatal orvos mellett, hogy megválasztatása biztosra vehető. Tekintettel arra, hogy dr. *Kecán* Livtus orvost ismert ambíciója pontos és lelkiismeretes munkára ösztönöznél s mint fiatal orvos szivvel-lelekkel nemes hivatásának élne. ren. élnének a már-már csödbe jutott pénztár fellendülését. Épen ezért örvendünk, hogy az arra hivatott gyének dr. *Kecán* megválasztásán buzgólkodnak.

— **A hadügyminiszter és a párbaj.** A »Magyarország« írja: A bécsi *Vaterland* érdekes részleteket közöl abból a nagy felütést keltő titkos rendeletből, a melyet a hadügyminiszter a tisztikarhoz intézett és a melynek célja, hogy a párbajozást megszorítsa. A rendeletnek, a bécsi lap szerint az a célja (?), hogy a párbajokat korlátozza. Legfontosabb e tekintetben az a határozat, hogy mindazok, kik tetleges vagy más súlyos sértést követnek el, már e tettük miatt *párbajjelöltnek* válnak és így párbajra nem bocsájthatók. A rendelet elvileg ugyan a párbaj alapján áll, de gyakorlatilag nagy haladást (?) jelent. A fő azonban az, hogy gátat vet (?) a tisztikarban oly nagyon elharapódzott párbajmániának.

— **Eljegyzés.** Hesz Rezső tati pósta és távirtda segédtiszt eljegyezte Jambor Terikét Páparól.

— **A tüzoltók közgyűlése.** A székesfejérvári önkéntes tüzoltó-egylet f. hó 22-én d. u. 3 órakor tartja rendes évi közgyűlését az őrtanya tanács-termében. Targysorozat: 1. Titkári jelentés. 2. Parancsnoksági jelentés. 3. Pénztári jelentés. 4. Indítványok. 5. Tisztújítás. A tisztújított rendes évi szokás szerint barátságos társasvacsora követi *Kostyelik* József jónévű vendéglőjében.

A város közevilágítása tárgyában Havranek polgármester elnökle mellett ma délelőtt tartott értekezletet az erre kiküldött bizottság s bár három óra hosszat latolgatták-fontolgatták a dolgot, tulajdonképen számbavehető megállapodásra nem jutottak. A bizottság ez alkalommal mellőzte a légszestársulat ajánlatát s csupán a Schuckert-cég ajánlatával foglalkozott, melynek magyarországi vezérképviselősége részéről Géli Richard tárgyalt. A cég hajlandó saját költségén megépíteni a telepet, ha a város a villamvilágításért 50 éven át évi 38000 koronát fizetne s ezt az annuitást községi kötvény útján biztosítaná. A bizottság nem látja eléggé biztosítva a város érdekeit eme kötelezettséggel szemben s mert a községi kötvény útján biztosított szolgáltatmány feltételhez nem köthető, csakis biztosítási összeg deponálása által volna a kérdés megoldható. A cég kiküldöttje kijelentette, hogy f. hó 30-ig vagyis közgyűlés napjáig az óvadék kérdésében nyilatkozni fog.

— **A megyei hivatalnokok fizetésjavítása.** Ismeretes dolog, hogy a belügyminiszter Fejérmegyét is belevette azon megyék sorába, a melyeket a megyei tisztviselők fizetésének javítására állami segélyben részesít. Ez az ügy több fázison ment már keresztül, jelenleg abban a stádiumban van, hogy a hivatalnokok nagy része a belügyminiszterhez folyamodott az elosztás igazságosságáért. A többség úgy szerelné, ha a fizetés aránya szerint nagyobbíthatnák meg a hivatalnokok fizetése. A mint értesülünk, a miniszter egészen ellenkező álláspontot foglal el. Az államsegélyt nem azért adta, hogy mindenkinek a fizetése egyforma arányban növeltesse, hanem, hogy a főnlévő aránytalanságok kiegyenlítettessenek. Ezt a kiegyenlítést meghatározni a megyék *autonom hatáskörébe* tartozik, a melyet a miniszter nem óhajt befolyásolni, legfeljebb olyan esetben, mint egyik megyében történt, hogy egy-két főbb hivatalnok között osztották szét a segélyt, a többinek pedig alig jutott valami. A miniszter kifogásolta a kutyaadó jövedelem bevonását, mivel a forrás nem okvetlenül állandó. Eszerint a fölbbezés csak késlelteti azt, hogy a hivatalnokok a reménybeli fizetésjavításhoz jussanak.

Hivatal vizsgálat. Fiáth Pál báró főispán folyó hó 7-én a moóri főszolgabírói hivatal eljárását és ügykezelését váratlanul megvizsgálta és a hivatalvizsgálatról felvett jegyzőkönyv szerint meggyőződést szerzett arról, hogy az egyes ügyek a helyes közigazgatásnak megfelelő gyorsasággal és a vonatkozó törvények, rendeletek és szabályrendeleteknek megfelelőleg nyernek elintézését.

Sakkhir. A »Székesfejérvári sakköző társaság« elnöksége értesíti a tagokat és az érdeklődőket, hogy a társaság f. hó 21-én este fél kilenc órakor az »Otthon« kávéházban sakk-tombola versenyt rendez, a melyre a játék megkezdéséig lehet nevezni. Ugyancsak f. hó 21-éig lehet nevezni a társaság fordulós versenyére is, a melynek fordulói vásár- és ünnepnapokon kötelezők.

— **Napkeleti kenyérkereset** Bohn Salamonné szül. Bleiwis Anna házról-házra fogdosza a kilincset és siránkozva panaszkodik, hogy ő egy tanitonak az özvegye s nagyszámú árvaít már az éhhalál környékézi, segítsenek rajta. A siránkozásnak meg is lön az eredménye, hamarosan 20 kor. összegyűlt s hogy az aprépénz ne legyen olyan teher, kezdte beváltogatni Fűrés rendőrbiztosnak feltűnt a napkeleti csalafintaság, igazolásra szólította s mert az asszony menekülni akart, a kapitányság elé állította. Itt aztán kitént, hogy engedély nélkül koldult, nem is tanitonak az özvegye, árvaí sincsenek, hanem az alig 40 éves asszony egy erzsébetfalvai handlé felesége, a ki mert a munka nem szokása, a pénzszerzés eme módját találta legkényelmesebbnek. A kapitányság nagylelkűen egy napra elzárta s aztán hazabocsájtotta. Talán ravasz fondorlattal pénzt szerezni több valamivel az engedély nélküli koldulásnál? Most már ugyancsak nem mondhatja senki sem, hogy a rendőrség antiszemita!

Jövő évi felülvizsgálatok. A Székesfejérvárott szervezett állandó vegyes felülvizsgáló bizottság a m. kir. honvédelmi miniszter rendelete folytán a jövő évben április hó 12-én, május hó 9-én, június hó 9-én, október 16-án, 27-én fog a városháza nagytermében működni. A vegyes felülvizsgáló bizottság polgári elnöke ezután is Fiáth Pál báró főispán, polgári orvos pedig dr. Fanta Adolf helybeli gyakorló orvos fog lenni.

— **Elítánt gyermek.** Még alig 12 éves és már háromszor indult utnak a nagy világba, hogy szabaduljon a gondozók felügyelete alól. Kiss Gyula a fiatal kalandor, a ki ifj. Vadász György Gyümölcs-utcai lakos gondozására van bízva; legutóbb vasárnap ugrott meg hazulról azóta nyoma veszett. A kis fekete hajú gyerek valószínűleg Szabad-Battyányban lakó nagybátyjához szokott.

— **Velencei párbaj.** Az önirászkodás nem megy ritkaság számban a mi népünkél. Velencezről írják lapunknak, hogy ott f. hó 17-én Bondor Józsefnét ugyancsak helyben hagyták egy kis pletyka miatt. Mikódi György, a vele vadházasságban élő Albert Erzsébet, továbbá Szilágyi István voltak a haragos ellenfelek s egy fejszenyéllel nem kis fájdalmat okoztak védtelen ügyfelüknek és pedig nem másért, csak azért, mert Bondorné állítólag elplettykázta a falu sipos zsidójának, hogy egy pár ócska cipőjét ellopta Nedecky János hasonnevű fia. A duellum folytatása a bíróság előtt lesz.

— **Alvó utasok.** Lencsés József városi főcsászár hivatalos funkciót végzett, midőn egy toloncot szállított valamelyik községbe. Az uton találkozott Fonyó Sándorné helybeli székes kocsijával, ámde mert Fonyóné is, de még Végh József kocsis is aludt, Lencsés hiába került, a két kocsi összeütközött s ez utóbbi kocsijának egyes részei összetörték. A helybeli főszolgabírói hivatal Véghet utrendőri kihágás miatt 10 kor. pénzbüntetésben s a kárösszeget is marasztalta.

— **Életunt leány.** Már kora ifjúságában száműzve a szülői háztól kitagadták rokonai s előtte állott a nagy világ minden romlottságával s főleg a szegény, elhagyatot kis leánykára nézve ezer csábjával. Nem volt elég erős, hogy megküzdjön a világgal, elsodorta, kétségbeesette. Róvid rendőri krónika adja tudni, hogy Mauthner Irma 16 éves cselédleány szolgálatadójának, özv. Beck Sándorné Palotai u. 19. szám alatti lakosán ma reggel 8 óra előtt legközelebbi ivott a gyorsan elhívozt mentők az első segélynyújtás után a Szent-György kórházba szállították. Bár égési sebei súlyosak, az életnek megmenthető. Egy levelet hagyott csak hátra, budapesti rokonainak tesz benne szemrehányást, elbucszik tőlük s kijelenti, hogy életuntságból követte el tettét.

— **A kötelező munkaszünetre** vonatkozólag a kereskedelemügyi miniszter tekintettel arra, hogy a karácsonyi ünnepekre, valamint az újévre szokásos bevásárlásokat a fogyasztó közönség zöme rendszerint az említett ünnepeket közvetlenül megelőző napokon szokta teljesíteni, megengedte, hogy a folyó évi december hó 22-re és ugyanezen hónap 29-re eső vasárnapokon az ipari munka, illetőleg az adás-vevés egész napon át végezethessék.

— **Gyermek-betegségek.** Ondód községben a gyermekek között a torokgyík pusztit és sürüen szedi áldozatait. A hatósági orvos a baj tova terjedésének megállítására a szükséges óvintézkedéseket fogatosította.

— **Betöréses lopás.** Silberberg Károly Kigyó-utca 11. számú házában az éjjel hivatlan verdeg járt. Csak reggel vették észre, hogy a zárt kamra ajtaja fel van feszítve s a kamrában öt fej jelezte az ott elzárt tyukok tragikus sorsát. Az öt fejetlen tyukkal nem elégedett meg az ismeretlen tettes, iparkodott behatolni a szomszédos kamrába is. Ez azonban nem sikerült. Betörte az ablakot s a vasrácon keresztül egy nyulat és egy zsák diót emelt el s aztán a magas kerítésen át elmenekült. A rendőrség megindította a nyomozást s máris nyomában van a tettesnek.

— **Szlávik Zsigmond diszműkereskedő karácsonyi, újévi s egyéb alkalmi ajándéktárgyaira felhívjuk a közönség figyelmét. Tetemesen leszállított árak.**

SZÍNHÁZ.

1901. december 17.

Faust. Regényes dainü. — Álomban az Olympuson jártam. A színművészet műzsája a szép arcu Thália éppen sirva panaszkolta sasszemű Zeusnak, hogy fejevárny papjai profanizálják az ő templomát. Az este is akkora fába vágják fejsejüket, hogy az eldőlvé sok szép cirádát tördelt le a templom homlokzatáról. Az igazságos Zeus menten meg is citáltatta gyorslábu Hermessel az egész társulatot. Vélük tartott még egy

elegáns ur is, az ós — habitué, aki egész uton biztatta a kis Dulich Mariskát, hogy majd pártját fogja, ne féljen. — De hisz nekem nem is volt szerepem a Faust-ban — érvelt a kicsi. — Nem-e? no hát majd máskor fogom protegálni, ezzel odasurrant **Halmay** főpap mögé, ennek a talárlját cibálta biztatól, mialatt a védelmet előadta. — Sokpénzü Zeus — így kezdte **Halmay** — eljöttünk szives meghívásodra valamennyien a zenekar kivételével, amely, mint jól tudod, nem való még az Olympusra. Tudom, miről van szó, de nem érzem magam bűnösnek. (Aber das kann ja jeder Lump sagen — dörmögi a karzatói Goethe János Farkas ur.) Adtam én már könyörgöm ássan regényes színművet, operettet, népszínművet, drámát, potyagyegyet, meg nem tudom még mit, de egyszer se támadt a kasszá-nál akkora tolongás, hogy a nyolcasok csak egy gyereket is félholtra nyomtak volna. Regényes gondolatom támadt tehát, melyet egy regényes dalmű előadásával engedtem megvalósulni. Rossz idöket élünk uram, jó magam is régen nótáztam már, én is óhajtottam énekelni. A feleségem két **Margaretán** is túltett, olyan jól játszott. Jól is énekelte, de kicsit hibás már a hangja. **Huckstádt** Irén is jól énekelte, de kicsit hibás még a hangja. Én fenomenálisan játszottam, **Ferenczynek** meg **Kalmárnak** pedig kitüntető oklevelet kérék. Ezzel bezárom levelem, maradok szerető híved, **Halmay**... Ez utolsó szavak már a kiengesztelődött műzsházó valának intézve, aki viszont Zeus felé fordítá nyájas arcát, ez meg így szólt: Eredj haza **Halmay** fiam, minden meg van bocsátva. Óvakodjál azonban a zsebtolvajoktól és operáktól. A zenekarodot meg öltöztess honvédeknek, hogy legalább az illúzió meglegyen. Szervusz, fiuk. Üdv a fejeváriaknak. Sphaerák, a Rákóczy!

Az Olympusról lejövet Goethe János Farkas ur elkíserte egy darabig művészeinket, és ezer tanácsosán kedveskedett a jöködvü direktornak. De uram, mondja ez, hisz itt dalműről volt szó, ezt pedig nem kegyed követte el; tán sziveskednék bennünket inkább egy kis szubvencióhoz juttatni. Hja, én azt nem tehetem, nem vagyunk Németországban; hanem fogadj inkbáb legeslegjobb kívánataimat... — Aber das kann ja jeder Lump sagen — szakítja félbe a tréfás **Halmay** és olyan jóízű kacagott rá, hogy fölébredtem.

1901. december 18.

Odette. F. Lányi Irma jutalomjátéka. A darab témája rendkívül érdekes, noha nem egészen új. A szerző lben elméletébe is belemarkol, midőn **Odette** könnyűvérü elvetemültségét anyjától öröklött természetéből magyarázza; de hatalmas kontrasztot állít az elméletnek, amidőn **Odette** leányában egy tisztalelkü, nemesen gondolkozó leányt mutatott be, akiben az anyja könnyelműségének nemhogy csirája, de sejtelmé sincsen meg. A darab azonban nem ezért íródott, hanem a point-ért, amely azután ilyen kidolgozásban egészen új: **Odette**, aki annyira súlyedt már, hogy az anyai szeretetére való hivatkozás sem téríti el a szándékától, hogy leánya boldogságát és ártatlan naivtását egy csapásra össze-törje, saját leánya ajkairól akivel ismeretlenül beszél — hallja halálos ítéletét, aki megveti az olyan nőt mint amilyenről (saját magáról) **Odette** példalózott. Meghagyja hát leányát ártatlan tévhitében hogy anyja derék, tisztességes nő volt és tizenötéstartendeje vízbefült, maga pedig elmegy és csakugyan vízbőlü magát.

F. Lányi Irma (cimszerep) rendkívüli precizitással oldotta meg nehéz feladatát. Mint minden szerepén, úgy ezen is meglátszott a művészi felfogás, a szorgalmas kidolgozás és a valóban tökéletes orgánium teljes érvényesülése. Amilyen remek hűséggel adta vissza a házasságtörésen kapott céda teremtés bántó cynizmusát, majd később a már mélyen súlyedt kalandornó lelketlen egoizmusát, oly könnyekre indító bensőséggel játszott utolsó jelenésében, midőn a tizenöt-évig mellőzött anyai szeretet lángba borította szívét, lelkét, kiegészít onnan minden, de minden gonosz indulatot és a megtisztult bűnösnek részvevő szívell bocsátottunk meg; mikor aztán anyai szeretetéből a töle kitelhető legnagyobb áldozattal, vízbedobott életével bizonyította be, még meg is sirattuk szegény **Odette**. A különben komoly

darab háttéréből igen előnyösen emelkedett ki a társulat két kedves kicsikéje, **Fóti** Frida (Berangére) és **Dulich** Mariska (Juliette). **Fóti** különösen elragadó volt; kész akkumulátor ez a kis leány, aki igen, igen sok művészi szikrát gyűjtött magába, de minél szemképrázatosabban szerepkelik, annál több marad neki. A többi szereplők is meglehetősen korrektséggel játszottak.

Szól.

IRODALOM.

Karácsonyi könyvvásárlás.

Lapunk legutóbbi számában beszélgettünk már arról a nehéz témáról, a mely annyira nyomja a szívét, hogy mit kérjünk a Jézuskától karácsonyra. Annyi a szépnek, bájosnak hirdetett — de valójában hitvány tartalommal bélelt mű a könyvpiacra, hogy a ki megismerte, nem zivenesen csalatkozik ujra. Jóirányu, mindamellett rendkívül olcsó és pompásan mulattató munkák a Szt. István Társulatéi. A multkor közöltekhez fűzzük még a következőket:

Demény Dezso. Vallásosság és kincsvágy. Ifjusági elbeszélés Mexikó meghódítása idejéből. Kötve 2 korona. **Dickens** Károly. **Twist** Olivér. Regény. A magyar ifjúság számára átdolgozott kiadás. Képekkel Kötve 2 korona. **Dorsey** Anna. A lelkiismeret, vagy: **Brooke** Mari megpróbáltatásai. Diszes kötésben 1 kor. 60 fill. **Fullerton** Georgina. **Lady** — **Laurencia**. Diszes kötés 2 kor. 40 fill. **Gruber** Mátvás. A szentéletű ifjunak, **Martini** Gusztáv Jézustársasági tagnak rövid élet-rajza. Kötve 1 kor. 60 fill. Hasznos mulattató. Gyűjteményes ifjusági irat. Diszes vászonkötésben 1 kor. 60 fill. Ifjuság könyve. Elbeszélések és költemények. Kötve 2 kor. Ifjusági olvasmányok. Képekkel. (16-rét, 256 lap.) Budapest, 1893. Kötve 2 kor. Két fü története. Elbeszélés az ifjuság számára. 50 fill. **Kincs** István. A testvérek. Ifjusági elbeszélés. 80 fill. A vadon gyermeke. Ifjusági elbeszélés. 80 fill. Márta naplója. A női ifjuságnak. Kötve 2 kor. 40 fill. Pap bácsi. Karácsonyi Aranykönyv jó gyermekek számára. Kötve 4 kor. Pap bácsi. A Miklós országa. Verses elbeszélés jó gyermekek számára. Kötve 1 kor. 20 fill. **Rolfus** Károly. **Beppo**, a lazzaroni fiu. Nápolyi történet. Kötve 1 kor. 60 fill. **Seeburg** József. Egyiptomi József. (12 színnyomatu kép) Kötve 2 kor. 40 fill. Sötét napok. A három árva. Elbeszélések az ifjuság számára. Képekkel. Kötve 1 kor. 60 fill. **Szabó** Imre. A falu őrangyala. 1 kor. 40 fill. A száműzött leánya. 40 fill. **Sziklay** János. A tronny története. **Kincs** István. **Gonosz** idők. Elbeszélés az ifjuság számára. Kötve 1 kor. 60 fill. **Sziklay** János. Tisztító tűzön át. Regény az ifjuság számára. Képekkel 2 kor. 20 fill. **Wiseman** Miklós. Az örök lámpa. Elbeszélés. Félvászonkötésben 50 fill. Egész vászonkötésben 80 fill.

Melegen ajánljuk a Szent István-Társulat által kiadott Családi Regénytárt, a melyből eddig 17 kötet jelent meg rendkívüli léles olajzöld egész vászon kötésben. Egy kötet ára 1-1 korona. Most jelentek belőle meg: **Andor** Józsefnek (Cyprían), a női szívek rejtelmei kitünő ismerőjének kötete: Az anyaföldnek a magyar földnek és a keresztény világnézetnek apológiája, továbbá **Coloma**-nak, a nagynevű spanyol regényírónak két kötete legszebb elbeszéléseiből összeválogatva. Az ifjuság gyönyörködtetésére kitünő a szintén most megjelent: **Akantisz** Viktor *Japáni mesék* című kötete. Ára 2 kor. 40 fill. Tele csinos rövid mesékkel, a melyek egy külön világot tárnak elénk s a mellett igen ügyes képek is ékesítik a kötetet. (Kaphatók a Szent István-Társulatnál Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.)

Szintgy olvasóink figyelmébe ajánljuk a Győrött **Kárpáthy** Endre tanár kiadásában megjelenő **Órangyal** című folyóiratot. Megjelenik kéthetenként; ára egy évre 2 kor. Sokszor csodálkoztunk már a felett, miként történhetik, hogy ez a kitünő lapocská nincs jobban elterjedve minálunk, pedig többet ér, mint akármelyik aly irányu lap, szép képei és csinos közleményei azt mutatják, hogy a kiadó igen nagy gondot fordít rája. Egy-egy kötet a régebbi évfolyamból is kapható. Egy évfolyam (200 lap) kötve 80, fűzve 60 kr.